



Кастусь

Цыбульскі

БАЦЬКОЎСКІ

ЗРУБ



**Мінскае абласное аддзяленне
Саюза пісьменнікаў Беларусі**

Кастусь ЦЫБУЛЬСКИ

БАЦЬКОЎСКИ ЗРУБ

вершы

2024

Электронная бібліятэка
Мінскага абласнога аддзялення
Саюза пісьменнікаў Беларусі

Серыя заснавана ў 2023 годзе

Пад рэдакцыяй Р. Ю. Малахоўскага

№ 011

Цыбульскі, К. П.

Бацькоўскі зруб : вершы / Кастусь Цыбульскі.
— Мінск : МАА СПБ, 2024. — 70 с. (Электронная
бібліятэка).

© Цыбульскі К. П., 2024

© Падрыхтоўка, афармленне.

ГА “Мінскае абласное аддзяленне
Саюза пісьменнікаў Беларусі”, 2024

Зямля адна

Зямля адна у мроіве планет,
І мы адзіныя – зямляне-госці...
Ці хтосьці сёння думаў пра мяне?
Ці заўтра я згадаю пра кагосьці?

А каб жа думаць, жыць адзін адным,
А каб жа век дзяліць акраец хлеба,
І толькі б разам – як агонь і дым,
Да скону разам – як зямля і неба!

Трэба дзецям сон
Светлы-светлы,
А матулям свет
Добры-добры.
Трэба людзям хлеб
Смачны-смачны,
А на травы дождж
Чысты-чысты.
Трэба мір зямлі
Вечны-вечны...

Мой край

Стыне чысты блакіт,
Шэпча штосьці чарот,
Тут закружана неба вірамі...
Ля імклівай вады,
Гаманлівых ракіт,
Сустракаюць каханья ранне.

Тут варожыць рака,
Тут лілеі цвітуць,
Тут павучы з гармонікам вечар..
Непадкупнасць і песня
Народжаны тут
Тут сама нараджаецца вечнасць.

Маладзечанскі край,
Ты і радасць, і боль,
Майго сэрца жывая часцінка.
Тут Жар-птушкай жыве
Незямная любоў,
Што завецца пяшчотна
Ірынкай...

Браточкам – беларусам

Родам я не з Рюю-дэ-Жанейра,
Пачуццём – не грэк, не азіят.
Пераняў славянскую манеру:
Праўду ў вочы – горка, ды казаць.

Вырас я не ў штаце Каларада,
Не на здобных булках і бабах.
Прыкіпеў да дзедавага саду,
Да зямлі ў акопах і дубах.

Як на споведзь, я сюды вярнуся,
Дзе ў валошкі вышыты абрус,
Дзе жывуць браточки-беларусы,
Дзе ў жытах – краіна Беларусь.

Дзе ў матулі – студня і святліца,
Таямнічы прыцемак акон...
Я прыйду сюды, каб памаліцца,
Каб народу свой аддаць паклон.

Як ён змог у сталінскіх засценках,
Дзе сціскалі крыўда і жуда,
Выжыць і святло пранесці ў зрэнках
І яго нашчадкам перадаць?..

Як ён сёння са слязой і чаркай
Ноч палітыкуе давідна,
І спрабуе, курачы цыгарку,
Той Чарнобыль з пеклам параўнаць?!

Мой народ – пясняр і летуценнік,

Хлебароб, цяслар і пчалавод...
Ты не стаў ні разу на калені,
Бурамі
 нескораны
 народ!

Цудоўны край мой
 з песняй жаўруковай,
Амытай веснім ветрам
 на палях!
Ты мой да скону,
 і з апошнім словам
Вазьму твой спеў
 у незваротны шлях...

Землякам

Жадаю вам на ўсіх зямных дарогах
Зямнога шчасця многа-многа.
Жадаю вам кахаць з надзеяй, верай,
Каб толькі мір ішоў у вашы дзверы.
Жадаю вам з бядою не пазнацца
Падоўгу жыць
Ды вельмі... не спяшацца.

Беражыце ў жыцці не гадзіннік –
гадзіны.
Новы дзень яшчэ хмеліць
старое віно,
А на тварах бацькоў
усё болей маршчынаў,
Пераходзяць яны
і на твары сыноў.
Гэта –
мета гадоў на прадметах і тварах,
Ды не ёю адной
толькі значаны мы.
Мы часамі
хвіліны здаём, як шклатару.
Мы гады прадаём
з дэфіцытным таварам
І жывём сярод рэчаў
халодных,
нямых.
Можа,
шмат мы крычалі
пра годнасць і гонар...
Толькі чуецца праўды
надломлены голас
На ліхіх скрыжаваннях жыцця...
І рыпіць на гасцінцы
стамлёнае кола...
Мо з дзяцінства яно, А мо...
з небыцця?

Бярозы

(паводле М. Рубцова)

Я люблю, калі шумяць бярозы,
Калі лісце сыплецца з бяроз.
Слухаю – і наплываюць слёзы,
Хоць адвыклі вочы ўжо ад слёз.

Ўсё прачнецца ў памяці міжволі,
Адгукнецца ў сэрцы і крыві.
Стане неяк радасна ад болю,
Быццам хтосьці шэпча аб любові.

Ды часцей перамагае проза,
Нібы вее вецер скрухай злой.
Бо шуміць ўсё гэткая ж бяроза
На магіле маці дарагой.

Бацьку на вайне забіла куля,
А ў сяле маім ля агародж
З ветрам і з дажджом шумеў, як вулей,
Толькі ўжо з лістоты медны дождж.

Родны край, люблю твае бярозы,
З першых год я з імі жыў і рос.
Вось чаму і наплываюць слёзы,
Хоць адвыклі вочы ўжо ад слёз.

Вялікдзень

Тры акны...
На фіранках – месяцы,
За фіранкамі
спее раніца...
Успамінамі
цеста месіцца,
Успамінамі
ў печы паліцца...
Сонца
велічна усміхаецца,
Быццам з неба
сышла Багародзіца...
Дзед Мікіта
услых жагнаецца:
Эх, Вялікдзень
у хату
просіцца!
Пірагі – як снапы, наўкола,
Каля печы
шчыруе маці...
А на покуці –
Бог вясёлы
І святочны настрой
у хаце. ...
За сталом –
сваякі і суседзі:
Кожны чаркай
душу спавядае...
Дзе ж ты ў хаце
сёння уседзіш,
Калі вёска

Ў біткі гуляе...
Тры акны...
На фіранках – месяцы,
За фіранкамі
 сее раніца...
Успамінамі
 цеста месіцца,
Успамінамі
 ў печы паліцца...

Праламацца б у зоркавы рой,
Пакружыцца б з Венерай у пары,
А затым ёй зайграць на гітары,
Млечны Шлях нацягнуўшы струной.

Як многа трэба чалавеку:
Чужыя землі, мора, рэкі...
Чужыя нівы, поле з хлебам –
Ўсё чалавеку трэба, трэба...
...Як мала чалавеку трэба:
Труна і крыж,
 два метры глебы.

Каля вёсачкі маёй муроґ
Колькі год сумуе па касе...
А да мамачкі ўсё менш дароґ:
Травянеюць, зарастаюць пакрысе.

Час цячэ нястрымнаю ракой,
Не стрымаць гады, не супыніць...
Меней стала родных, сваякоў... —
На кладах іх гэтак шмат ляжыць.

У застрэшку нудзіцца каса,
Пашчарбаная ад часу і іржы...
А як выпадзе увечары раса —
Горкая маркота на душы.

Заўтра зноў прысніцца на зары
След дзяцінства босы
на расе ...
А дарогі ўсе вядуць не ў Рым —
У бацькоўскі кут вядуць усе.

Падымуся, выйду за парог...
І прыпомню ў гарадской смуге:
Каля вёсачкі маёй муроґ
Колькі год сумуе па касе...

Настальгія па вёсцы...

У горадзе шумным агорне самота
Па вёсцы, дзе бэры, як зоркі, над плотам.

Дзе маці чакае адзінага сына,
Прапалена печ і узбіта пярына.

Астыла з блінамі даўно ўжо мачанка,
А маці чакае ад ранку да ранку.

Хусцінка ў гарошак... Аконная рама...
Да горада лёс нас прыкуў кайданамі.

У гнёздах катэджаў і шматпавярховак
Апрануты душы ў бетоны шпаковань.

З асфальту – дарогі, вітрыны – з неону,
Машын табуны пралятаюць шалёна...

А хлеб іржаны ў супермаркеце стольным
Дурманліва пахне вясковым прыволлем,

Жытнёвай мяжой і бялюткім рамонкам,
Мурожнай травой і пявучай даёнкай,

Расой і туманам, дажджом навальнічным,
Заранкі сяйвом і вадою крынічнай.

...Дзяцей сваіх з горада вёска чакае,
І, нібы матуля, трывожна ўздыхае...

Суседу

Не будзь зайздроснікам, сусед,
Для госця ў хаце – насцеж дзверы:
Заходзь, браточак, на абед,
А лепш – з'яўляйся на вячэру.

Адрэжу сала лепшы кус,
Пастаўлю пляшку саматканкі,
Акраец хлеба – на абрус
Ды пагаворым да світанку.

Прыпомнім матчын калаўрот...
Гісторыя ідзе па пятах...
Як раскулачвалі народ
І след хавалі ў Курапатах.

Было... Этапы і ГУЛАГ...
Дарэмна знішчаных – мільёны...
У снах – уздыблены рэйхстаг,
Яму да сёння шлюць праклёны.

Не будзь зайздроснікам, сусед,
Што у мяне ўзышло насенне...
Народ не любіць, хто нясе
Цішком за пазухай каменне.

Народ адчуе ўсё як след,
Дзе – цемната, дзе – проста цені...
Давай жа станем, мой сусед,
Перад народамі на калені!

Сябрам

Пластуюцца гады, нібы стагі,
А ў тых стагах – мурожная атава,
І наша маладосць, і наша слава
Кладуцца у стажок тугі.

У тым стажку – маленства туманы,
Світалыныя і росныя пракосы,
І салаўя вясёлы адгалосак,
І водар маладосці і вясны.

Няхай пабеліць скроні сівізна
І часам лёс ашчэрыцца сурова.
Я спадзяюся, што пракосаў новых
Жыццё яшчэ падорыць нам спаўна.

Няхай каса не тупіцца тады
І будзе сенакосная пагода.
Няхай удача кружыць карагодам
І Бог аберагае ад бяды.

Жадаю ўсім шчаслівае пары
У сэрцы, на дарозе, у кватэры...
Да ста гадоў хай стукаюцца ў дзверы
Здароўе, шчасце,
верныя сябры.

Сказ пра ката

Касматага і рыжага,
Як восеньскі стажок,
Гарэзу-блінакрада
Нёс бацька у мяшок,
І машыніст пракураны
За пачку папярос
Праныру безбілетнага
На выселкі завёз.

Міналі дні і месяцы,
Як кадры у кіно...
Пра рыжага свавольніка
Забыліся даўно.
Туманам слаўся верасень –
Шчадрэйшы грыбасей...
З дажынкамі-дакопкамі
Сплылі трывогі ўсе.

Дажджом і ветрам ранак
У шыбы грукатаў...
Пачулася за брамкай
Кароценькае «мяў»...
Мы выбеглі з сястрою,
Зірнулі цераз плот –
Аж ток пайшоў па скуры:
Без лапак плакаў кот...

Пушысты рыжык-пыжык,
Праныра-блінакрад...
А да бацькоўскай хаты
Без лап прыпоўз назад.

Малым я быў, а помню,
Як слёзы ліў з сястрой,
Як бінтавалі лапкі
Кашуляю старой...

Буслоў кружыла восень,
Рабіны пёк касцёр...
А дома, каля ганка,
Маўкліва кот памёр.
... Ё заморскіх рэстаранах
Шыкуе блазната...
А я любіць Айчыну
Вучуся у ката.

Бы гарачы бурштын,
Твае слёзы, матуля...
Адшалёніў той час,
Калі плакалі кулі...
Толькі лісце і сёння
Зрывае вятрысень
З тых бяроз, ля якіх ты
Шаптала: «Вярніся...»
Толькі травы і сёння
Схіляюцца нізка
Ля бяроз,
дзе сыночкам
тваім –
абеліскі...

Мая радня

I

Мая радня не стукае мне ў дзверы,
Не піша пісем, тэлеграм не шле.
Шкадуе мо паштовак ці паперы,
А можа, спраў багата на сяле?

Мая радня, калі успыхнуць зоры,
Калі прыціхнуць сонныя двары,
Са мной у снах да раніцы гаворыць,
З раднёй не грэх і ў сне пагаварыць.

II

...На покуце, дзе абразы святыя,
Дзе ручнікі прыгожыя здавён.
Сам дзядзька Грыша ў рукі трапяткія
Бярэ бывалы свой акардэон.

I песня нараджаецца патроху,
Наладжваюцца ў хоры галасы.
Разлівіста зацягвае Алёхін,
I Толя з Антанінаю з Лясных.

I Славусь, захмялеўшы, са слязою,
I Мечык з Вандай голасам «другім»
Спяваюць разам: «Ярам, даліною...»,
Вячэрні спеў мінае берагі.

А я, малы, дзіўлюся і спрабую
З сястрою Зінай песню падхапіць.
Аж дзед Мікіта круціць галавою:
Не можа самакрутку падпаліць.

...Гудзе застолле, і ліе застолле
Сівуху у кілішкі да краёў.
І дзядзька Жэнік, і з Маросек Коля,
І Мішка з Жэнькай, і Іван з Ваўкоў.

І франтавік-гаёвы – дзядзька Ванька,
Што ад Карусі толькі падышоў,
За стол садзіцца і ўзлятаюць шклянкі
Пад вечнае святое: «Будзь здароў!»

А ў небе месяц туліцца да хмары,
Ліе сваё адвечнае святло.
І нехта з ноччу гэтаю напару
Заблудзіцца надоўга за сялом...

III

Усё я помню. Грэблю і балота,
У Мехавае тугую сенажаць.
І з кураслепам жоўценькую лотаць,
Ў Казелаве і гадзін, і вужак.

Усё мне блізка, да драбніц знаёма:
І Соньчын вір, і Чорны руч, і лес,
І сажалка з крынічкай каля дома,
І ментузы ў начоўках на стале.

Святое месца. Край дубоў і вербаў,
За Амшарою табуны дзікоў.
Вунь Коля Янукоў ідзе са стрэльбай,
І Петрусіха з кошыкам грыбоў...

...Мая радня, да болю дарагая,
І тыя, хто на могілках даўно...
Я вас усіх пшчотна абдымаю,
І сніцца сон, як дзіўнае кіно.

Сястры Зіне

Нас з табой чаравала
лясная прырода,
Мы раслі з калыханкай
асін і дубоў...
Уставалі зарана,
яшчэ да усходу,
Пастушкамі раслі мы,
сястрыца, з табой.
Шлях адмераў з табой нам
адны кіламетры
Мы з Насілаўскай школы
ішлі за руку
Праз бухматыя гурбы
з марозам і ветрам,
Рукавічкай ты часам
мне грэла шчаку.
А другой выцірала
малечыя слёзы.
Многа сонца было,
многа хмар праплыло...
Адспявалі шпакі
на красуні-бярозе,
Праляцелі гады,
як шпакі за сяло...
Забалоцце старэла,
а бабкі сівелі,
Падзічэлі сады
і не плодзяць даўно...
Ды пывуць успаміны,
нібыта арэлі,
Над мурожным абрусам

Ў бяроз пад крылом...
Я шчаслівы таму,
што жывеш ты на свеце!
Хай слязінка на вейцы
толькі ў шчасці дрыжыць.
Хай жа зорка твая
нарачоная свеціць
І вякуецца шчасце
на роснай мяжы.

Сустрэча

Сустрэліся ссівелья дзяды
На шумным асіповіцкім вакзале
І важна пра нялёгка гады
Гамонку нетаропка завязалі.

Казалі пра сяўбу і пра вясну,
Пра цяжкую вясковую жытуху,
Пра нечыю абрыдлую сваякруху,
Пра хіжую, далёкую вайну...

Прыпомнілі... Цыгаркі прыкурылі,
З маўчання сплунулі і селі у вагон
Якія ж лёсы іх жыццём кружылі?
Якія буры гнулі іх, двухжыльных?
...Жывая памяць да апошніх дзён.

Дабро і зло

Хай пяюць фанфары нам
У Маскве і Гродна.
У труне адна цана –
Ордэн пасмяротна...

Так вякі яно было,
Так вякамі будзе.
На нажах дабро і зло,
Вінаваты ж людзі.

Нехта хоча піць, гуляць,
Есці асятрыну.
І на ўсё яму пляваць,
Нават на краіну.

Нехта хоча мерседэс,
Яхту на Канарах.
Нехта мае інтарэс
На мільён даляраў.

На законы ставяць крыж,
Нахапаў – і ў ціну...
Ну, а потым у Парыж
З маладой жанчынай.

А Радзіма? Ёй цана –
Дробная манета.
Смак заморскага віна,
Паланіў паўсвету.

Беларусь, тваё дзіця

Сціснута хваробай.
Цэзій, стронцый цела сцяў,
І ў душы – Чарнобыль...

Нібы прыпыніўся час
І бінтуе раны.
У матуліных вачах –
Водбліскі Афгана.

Страшнай ранаю Чачня
Для Расіі стала.
Распаўзаецца штодня
Гідра крыміналу.

Рэвальверы і нажы,
Кілеры за грошы.
Міліцэйскія крыжы –
У вянках прыгожых.

Так вякі яно было,
Так вякамі будзе:
На нажах дабро і зло,
На нажах – мы, людзі!

Уваскрэшанне

Адсякалі царквам галовы,
Услаўлялі Юду і Каіна,
Выразалі, як дрэвы, словы –
Міласэрнасць, пакаянне...
Ускармілі сыночкаў Юдавых,
Распладзілі багата іх:
І тэрор на зямлі арудзе,
З гексагенам, гранатамі.
На паветра –
і дзеці,
і школы,
Электрычкі, аўтамабілі...
Рэжуць сэрца
асколкі болю,
Гора,
як чорныя крылы...
Горка плача
зямля згвалтаваная,
Да царкоўных руін
дарога...
Захлынаюся
смехам Каіна...
На каленях чакаю
Бога...

Рэквіем Афгану

Міма лёс прашумеў, нібы вецер над дахам.
Я не падаў дэсантам на горны Кабул,
І у спіну нажом не цалялі з размаху,
За скалу не хаваўся ад снайпера куль.

Не рыпеў на зубах горкі пыл Гіндукуша,
І з баямі не браў я крывавы Саланг!
А каго сустракалі на могілках ружы,
Ці чырвоныя зоркі з вайны за Афган.

Ты не плач ля вянкоў, дарагі чалавеча,
Лёс, як цень на сцяне, як праклён на вайне,
Дзе ідэямі душы і розум калечаць,
Дзе з ідэямі дзеці ляжаць у труне.

На далёкай вайне вельмі блізкія страты,
Вельмі родная кроў на зямельцы чужой...
... А матулі чакаюць сыночкаў дахаты,
І вячэрняй, і ранняй парой...

Ветэран

Абутак шыць – заробак выпадковы,
Падноскоў і абцасоў не купіць.
Ператварае ён даноскі у абновы
І хоча яшчэ трошачкі пажыць.

Сапраўдны ветэран – якіх нямнога.
З пратэзам боль прыжыўся да нагі.
І ўсё ж, бядак, не выракся ён Бога
Перабірае «Запарожцу» трыбухі.

Ці старцер вінаваты, ці магнета?
Дыміць і пыхае старэнькі драбадан...
...А ён на танку вызваляў паўсвету,
І ў перамогу верыў ветэран.

Праносяцца навокал мерседэсы,
Нямецкая пампезнасць, не скажы...
А на душы – крываваы след пратэза,
І месеры ў піке... і прага жыць...

І жыў – каб выжыць,
выжыў – каб змагацца.
Змагаецца і сёння ля хлява...
А цыгарэта ўсё не хоча загарацца:
Скажы, сыноч, за што я ваяваў?

Навагодняе

У пакоі і цёпла, і ціха,
Крочаць ходзікі на сцяне.
Дзед Мароз свой узор на акне
Праз марозныя вусы надыхаў.

Ледзяшы, нібы стрэлкі са стрэх,
А пад месяцам – дзіўныя свечкі...
І за лесам, і там, за рэчкай,
Будзе сёння, як зорак, сустрэч.

І, здалося, над дзедавым садам,
Ў зорным небе – анёлаў сляды...
І, здалося, што назаўжды
Зніклі подласць, падман і здрада.

Зніклі войны, і плач, і кроў –
Анідзе аніводнае страты.
Светла шчасце заходзіць у хаты,
Светла ў сэрцах калег і сяброў...

Загарайся ж, святочна гары,
Навагодняе, зорнае шчасце!
Разам сэрцы і дзверы насцеж
Расчыняй!
Хай заходзяць сябры!

Тост пад завіруху

Віруе завірухі калаўрот,
Снягамі запарушаны альтанкі.
Імчыць на тройцы зноў пад Новы год
Вясёлы Дзед Мароз у дзіўных санках.

Яго вітае смехам дзетвара,
І вочы загараюцца ад шчасця.
Страчаюць Дзеда ў хатах і дварах,
Яму граніцы і кватэры – насцеж!

Вузлы праблем рассечаны наноў!
Гараць на ёлках свечкі і гірлянды.
І пеніцца шампанскае віно,
Калі грымяць разбуджана куранты.

За вокнамі – зімовы калаўрот,
Ды горача ад песень у застоллі...
Я падымаю тост за Новы год,
Я падымаю тост за свой народ,
Жадаю для яго найлепшай долі.

Прызнанне

Санеты і чароўныя рамансы
Складаюць геніі ў бяссонні па начах.
Для вас усё: і полечкі, і вальсы
З пяшчотай і каханнем у вачах.

І тосты падымаюць у застоллі,
І п'юць віно за вашу прыгажосць.
Для вас абломваюць чаромхавае голле,
Каб выказаць даверлівае штось.

Для вас і жаўранкі свідруюць паднябессе,
Каб сонца палыхала весялей.
І сон-трава, і першыя пралескі
Збіраюцца ў букеты на стале.

Для вас, мае Мадонны і Багіні,
Хто ласкай нас і цешыў, і лячыў.
Прызнання вам, пяшчоты лебядзінай
У сэрцах неспагадлівых мужчын.

Жадаю вам забыць пра боль і слёзы,
Кахаць і верыць, жыць і не тужыць.
Каб з кветкамі страчалі на парозе
Вас дзеткі і каханья мужы.

Ноч маладзіка

Над Случчынаю – ноч маладзіка...
Трапечуць зоркі у рачных затонах,
І цуглямі звіняць на лузе коні,
Лілеямі успенена рака...
Над Случчынаю – ноч маладзіка.

Туман змывае клёны і платы,
Мяжа злучае постаці каханых,
А над зямлёй, у воблачка ўвабраны,
Усходзіць важна месяц малады.

Ад вуснаў загараецца шчака,
Арканы рук мне паланілі шыю.
Каханая, багі мае зямныя
Не ведаюць, як я цябе чакаў
У дзіўны час, у ноч маладзіка...

Начны салоўка сцішыўся на міг,
Мы удваіх пад зоркамі Сусвету.
Тваіх грудзей даспелыя ранеты
Далоняў дакранаюцца маіх.

Ад слоў тваіх хмялее галава:
«Каханы мой, ты для мяне – навекі...»
У асалодзе жмурацца павекі,
І нас прымае вобмацкам трава.

...Няхай з табою канем у вяках,
На могілках вянкi павыгараюць.
Дзве постаці сустрэнуцца за гаем,
Ў тумане белым, да рукі – рука,

У дзіўны час, у ноч маладзіка...

Снег

Віруе снег. Так светла на зямлі,
Пад ліхтаром вясковага неону.
І вусны мае шэпчуць улюбёна,
І вочы твае смехам паплылі...

О, час зімы, вялікіх мрояў час,
Неверагодных, казачных сюжэтаў.
Віруе снег пад зоркамі Сусвету,
Нібыта споведзь чыстая для нас.

Я пыву да цябе, адзіная,
Як па нотах плыве мелодыя.
Я пыву па азёрнай сіні
Той запозненай лодкаю.
Ты чакай мяне, чуеш, адзіная?
Непадкупная ў свеце трывожным...
Я вярнуся у вёсны бусліныя
І цябе абдыму асцярожна.
Прытулю да грудзей пяшчоту,
Засланю ад вятроў уранні.
Я пыву да цябе па нотах
Праз віры і затокі каханьня...

Светлы дзень ад бялюткага снегу,
Што віруе з-пад самых нябёс.
Эх, шпурнуць бы ў дзяцінства з разбегу
Снежку памяці, шчасця і слёз.

Снег мой, снег! Карагод матыльковы,
Ручніковая бель на зямлі.
Вось бы нам чалавечыя словы
Чысцінёю такой наталіць...

Адно слова

Адно толькі слова –
аснова жыцця.
Адны толькі гукі –
як рукі ў адчаі.
Адно толькі слова –
працяг адкрыцця.
Адно усяго –
кахаю!

Вясна

І зноў – працяг!
І зноў – пачатак!
Святой мелодыі жыцця.
Кудахчуць куры зухавата,
І разам пеўні каля хаты
Сарвалі голас... І хаця
Тут немагчымае магчыма,
Тут нечаканае, як гром.
Прыйшла вясна, нібы дзяўчына,
А вунь дзяўчына, як рабіна,
У снежным вэлюме... Крылом
Махае бусел ёй, шчаслівай,
І розных фарбаў свет праліў.
Вясна прыйшла дрыготкім дзівам,
Каб дакрануцца палахліва,
Дыханнем цёплым да Зямлі.

Зрываюцца гадзіны
з цыферблата...
А свет –
вякамі сіні і зялёны...
Але накрые стрэлка
тую дату,
Дзе зазвініць
будзільнік майго скону.

Які прамежак часу
Ад таго песенна-чыстага ранку,
Калі я прашаптаў табе:
«Кахаю...»,
І які кінуў маё слова,
Як каштоўную вазу,
На падлогу.
Асколкі і зараз
Колюць маё сэрца
Незразумеласцю...

Я прасіў: заблудзіся ў душы
Непралётным анёлам начным,
Пра каханне нашэптам скажы
Ці развейся, як горкі дым...
.....
Горкі дым засланіў паўсвету,
З дыму выйшла Яна...
З суседам.

Хочаш, праспяваю я пра лета?
Зараз вунь за вокнамі зіма...
А яна:
Ты з фільтрам цыгарэту
Дай мне мілы, бо сваіх няма...

Матулі

Рабінавыя гронкі-вугалькі,
Як нешта невыказнае, святое...
Мо гэта слёзы з матчынай шчакі,
Апаленай далёкаю вайною?

Мне ты, матуля,
і хлеб, і соль,
Ты – маіх вёснаў
святая.
Прабач мне за слёзы,
за сум і боль.
Можа, ў чым быў
і я вінаваты?

Маці

Сон балот –
У клёкаце бусліным,
Шум дуброў –
У песнях салаўя.
Сінь нябёс –
У плачы жураўліным,
Ў голасе тваім –
Уся зямля!

Жоравы плакалі зноў,
Верасень...
Босых няма слядоў
На беразе.
Толькі рака цішэй
Плешчацца,
З зорных сівых начэй
Цешыцца.
Круціцца лісцяў рой,
Раніца...
Зноў ты у снах са мной,
Абранніца.
Толькі пльывуць гады,
Верасень...
Нашы былі сляды
На беразе...

Жураўліная зара

Адзвінела павуціна
Над абрусам мурагоў...
Восень выткала хусціну
Дзіўным золатам стагоў.

І рукою чараўніцы
Сыпанула ў бор агню,
Дзе бярозкі-маладзіцы
Рады сонечнаму дню...

Дзе зязюлі кукавалі,
Дзе чаромхі цвет кіпеў,
Дзе асінке ўздыхалі
Пад дзявочы срэбны спеў...

Эх, часіна залатая,
Вераснёвая пара!
Смуткам сэрца не кранае...
Жураўліная зара.

Вярба прыбегла за сяло
Страчаць світанак з намі,
І месяц, ломячы крыло,
Зваліўся за барамі.
Зязюлька, будзячы зару,
Закукавала ў гаі.
Я не маўчу, я гавару:
Кахаю, дарагая!..

Самае глыбокае –
 веснавое неба.
Самыя шчаслівыя –
 у дзяцінстве.
Самыя багатыя –
 у застоллі хлебам.
Самыя магутныя –
 у адзінстве.

Звініць ваколле гусямі,
Туман улёгся спаць.
Цалуе месяц вуснамі,
Тугую сенажаць.

А коміны узчубілі,
Блінамі пахне дым.
Сцяжынкi смех прыгубілі
У гаі маладым.

З паркана певень будзіць,
Світанак на палях,
А хлопцы ў паплавах
На блёсну сонца вудзяць.

Нахлынула,
 як ліўні ўсіх стагоддзяў...
Як вадаспады свету на мяне
Упалі ўраз...
 Я месца не знаходзіў...
А днём знаходзіў,
 дык губляў у сне.
І сон – як снег...
 А снег у шэрых лужах
Знікаў і падаў,
 падаў і знікаў...
Яна прыйшла не цеплынёй,
 а сцюжай,
Сустрэў яе,
 сустрэў – і пакахаў.
Не пакахаў,
 а захварэў раптоўна,
Не захварэў,
 а палыну глынуў...
Яна ўзышла у сэрцы
 яснай поўняй,
А ці не горка там
 ад палыну?

Набіраю гады, як балы...
Іх сціртуецца больш і больш.
Мой жыццёвы суддзя – няўдалы:
Не залічыць пакуты і боль.
Не залічыць каханьня вёсны,
Пацалункавы зарапад,
З патаемнай усмешкай вусны
І зямное:
– Я рада...
– Я рад...
Не залічыць гаёвае рэха,
Што ад пошчаку вусны пячэ...
Не залічыць крылаты ветах
У блакіце тваіх вачэй.
Не залічыць ужо ніколі...
Рэха памяці будзіць гай...
Перадражняць вагонаў колы
Слова сумнае тое: «Бы-вай...»
Набіраю гады, як балы...
Іх сціртуецца больш і больш...
Прысудзіла жыццё мне вакзалы,
І растанне,
і мукі,
і боль...

Было вяселле...

Вяселле, танцы, месячная ноч,
Гітары апантаня стагналі.
Хоць клуб вялікі, ды усе наўзбоч
Калі не шэйк, дык польку зачыналі.

Абцасы узрываліся, як тол,
Віхурыў вецер падалы дзяўчатам.
А побач бабка, глянула наўкол,
Схапіла раптам хлопца зухавата...

І з ім – у круг, і пад гітарны жар
Круціцца да знямогі – маладою...
Упаў румянец на старэнькі твар,
Бы ружы зацвілі перад зімою.

Я ружы бачыў і нябачны час:
Дзяўчына ў танцы – дваццацігадовай.
... Няўжо і ты калісьці выпадкова,
Мая каханая – бабуляю у пляс...

Жонцы

Я жадаю зусім нямнога:
Ад трывог хай збароніць Бог.
Каб і сыну, і мужу ў дарозе
Позірк любы твой дапамог.

Каб свяцілася зорка начная
Над прыгожай тваёй галавой.
Я нямнога табе жадаю:
Будзь каханай і дарагой.

Віншаванне

Хай Новы год з вірлівай завірухай
Прыносіць плён і шчасце Беларусі.
Каб мой народ не зведаў слёз і скрухі,
Я за Радзіму светлую малюся.

Сябры мае, найлепшыя у свеце,
Хай узляцяць да зорак спадзяванні.
Каб з вышыні убачыць на планеце,
Як шчасце абдымаецца з каханнем.

Залатое вяселле

Пяцьдзесят салаўіных аркестраў
Над зямлёй урачыста звінелі.
І гучала мелодыя рэтра,
І кілішкі іскрыста гарэлі.

Пяцьдзесят салаўіных аркестраў
У вішнёвых садах адгрымела.
Пад вясновыя ліўні і вятры,
Перуновыя стрэлы.

За акном завіруха віруе,
І віно маладое хмеліць.
Малады з маладою танцуе
Ў залатое вяселле.

І няхай сівізна ў «маладога»,
Пасівела даўно «нявеста».
Ім іграць яшчэ будуць доўга
Пяцьдзесят салаўіных аркестраў.

Алесіна

Снягамі сінімі занесена
І спавівальнымі туманамі.
Жыве азёрнае Алесіна
Малітвамі і спадзяваннямі.

Тут, нібы храм, стаіць святліца,
Дзе не сумуецца ніколі.
Гамоніцца і смачна спіцца
У Раманенкі Любы з Колем.

Тут я не бачыў нават хмары,
Бяда не ходзіць каля весніц.
Бо тут сябры, як сам ты, мараць,
І лечыць лазня, і грэе песня.

Калыханка

Непамерна далёка,
У вячэрніх заранках,
Засыналася лёгка
Пад тваю калыханку.

Вечарова заснулі
Над зямлёю заранкі.
Спіць мой ціхі сынуля
Пад тваю калыханку.

Калі радкі гавораць...

Міколу Шабовічу

Паэт не любіць гаварыць,
Бо за яго радкі гавораць.
Увечары і на зары,
У радасці,
 бядзе
 і горы.

На свет глядзіць ён не здалёк,
Ён гоіць словам сэрца раны,
Яго змагаецца радок
З бяздушшам,
 сквапнасцю,
 падманам.

Ён славіць песняю свой край,
Ён не стамляецца ніколі.
І сум яго – з яго пярэ,
З ягонай радасці і болю.

Паэт

Памяці Віктара Бародзіча

Апошні шлях у чорнай дамавіне
Да вечнага прытулку, пад крыжы...
Зямля агорне небараку-сына,
Які багам паэзіі служыў.

Які ў душы агонь не растранжырыў,
На пераправе коней не мяняў...
Які жыццё пражыў – не пасажырам,
А воз жыцця цягнуў заміж каня.

Быў чалавек па прозвішчы Бародзіч...
Ды збегліся стракатыя вянкi
На могілкі, дзе душы адыходзяць,
Каб зоркамі успыхнуць праз вякі.
Апошні шлях у чорнай дамавіне
Да вечнага прытулку, пад крыжы...
Бывай, паэт! Агонь твой не загіне
І песня, што гняздзілася ў душы.

З родных вытокаў

Рыгору Сароку

Італію славіць Расіні
Душою багатай, шырокай.
Славіць Чайкоўскі Расію,
А Беларусь – Сарока!

Сібеліус славіць фінаў
Фальклора глыбокім вытокам.
Для Чэхіі Дворжак за сына,
Для Беларусі – Сарока!

Песня не згіне, што тчэцца
З родных айчынных вытокаў.
Зноўку хвалюецца сэрца,
Як чуеш Рыгора Сароку.

Хай струны пяюць аркестра,
Ўзлятаючы пад аблогі.
І славіць свой край маэстра,
Сын Беларусі – Сарока!

Славуты музыка

Маэстра Леаніду Шурману

Ён ноты знаходзіць у хмарах грывотных,
Ён музыку чуе у ветры самотным.
У хвалях жытнёвых, бярозавым шуме,
Славуты музыка па прозвішчы Шурман.

У песнях яго – нарачанскія сосны,
Над нёманскай кручай – дзявочая постаць,
І водар каханьня, і пах чабаровы,
І звонкі жаўрук над Радзімай вясновай.

Кранае ён сэрцы вясёлым баянам,
І голасам чыстым, ў душу увабраным.
Ён песні складае без фальшу і тлуму,
Таму яго песні не ведаюць суму.

Я славы прарочыць табе не бяруся,
А добра, што славу пяеш Беларусі.
Дык дай табе Божа, пясняр наш, маэстра,
Вялікага шчасця, сусветных аркестраў.

Такім ён быў...

Уладзіміру Семашкевічу

Такога больш музыкі не знайсці
На нашай Беларусі сінявокай.
Яго баян да сэрцаў шлях масціў,
Крынічным трапяткім вытокаам.

Душа была з агню, і ў тым агні
Было нязручна
самай злоснай
сцюжы.

І нават злыя душы ён радніў,
І на марозе ён запальваў ружы...

Любімай школе сэрца аддаваў,
Любіў дзяцей, любіў сяброў харошых.
Ды вось баян яго засумаваў,
У вечны шлях гаспадара правёўшы.

Свае масточкі ён недамасціў,
Яго праводзіць неба, людзі, дрэвы.
Такога больш музыкі не знайсці,
Якім ён быў – Валодзя СЕМАШКЕВІЧ!

Вяртанне праз вечнасць

(казачны сон)

Праз сто сузор'яў і ніяк не меней,
Праз шум вятроў і здзірванелы мох
Вярнуўся на зямлю, як летуценнік,
На скрыжаванне лёсаў і эпох.
Вярнуўся праз дрымотныя стагоддзі
У вечны хор даёнак і званоў...
Вярнуўся я на белым параходзе
Да прыстані паданняў і замоў.
Сустрэлі бабкі пенным сырадоем,
Суседзі запрасілі на начлег...
І зазвінела печ скаварадою,
Касцёр бліноў успыхнуў на стале.
І на парог ступіла так нясмела
Блакiтнавокая вясковая вясна...
І, як калісьці, дзіўна паглядзела,
Была гэта каханая,
яна...

Школа стала лёсам

Касцюку Р. П.

Нялёгкі час на долю хлопца выпаў,
Зрадніўся рана з плугам і касой.
Пажар вайны ягоны шлях пасыпаў
І попелам, і мудрасцю зямной.

Ён да навукі кіламетры мераў,
Ляцелі мары да высокіх зор.
І ў школе кожны некалі паверыў,
Што стане матэматыкам Рыгор.

І стала школа лёсам і натхненнем,
За класам клас выходзіў выпускны.
І вось ужо якое пакаленне
Яму жадае шчасця і вясны.

Людзі такога складу

Аляксандру Клешчуку

Ёсць людзі такога складу –
Усё ў іх ідзе на лад!
І дома такому рады,
І кожны, хто стрэне, рад.

Працуюць такія плённа,
Не пакладаючы рук.
У працу яны ўлюбёны,
Такі – Аляксандр Кляшчук.

Працуе – не знае стомы,
І ведаюць землякі:
Ён муж адмысловы дома
І бацька яшчэ які.

У дзетак – адны пяцёркі,
У жонкі – вясёлы твар,
А сам, нібы знатны Цёркін,
І смех паважае, і жарт.

Ён цэніць любоў і дружбу,
Сябрам дапаможа ў бядзе,
Нідзе: ні ў гасцях, ні на службе –
Ніколі не падвядзе!

Імгненне выбару

*Памяці лейтэнанта міліцыі
У. Сцяпанавы*

На бітым, асколачным шкле
Не кожны станцуе босы...
А ён бы, напэўна, змог.
Такое, чамусьці, здалося...

Людзей паважаю адчайных,
Адчынёных насцеж, наскрозь.
Не ў рэстаранах ці чайных,
Расчуленых спіртаў да слёз.

Людзей паважаю строгіх,
І мужных, і дзелавых.
Не страшна якім нічога,
Нават як б'юць пад дых!

Такія не лічаць раны,
Не лічацца з часам і сном.
Даруй мне, таварыш Сцяпанай,
Ты стаў мне высокім святлом.

Ты стаў мне высокай зоркай,
Першай велічыні.
Бывае на сэрцы горка
Ад гэтай святой чысціні.

Хвіліны, секунды, імгненне...
Доўгае, да нематы.
З ганьбаю жыць на каленях? –

Гэта не новы матыў!

Чулі нутром падонкі:
Будзе той праведны суд.
Маскіравалі тонка
Рук неадмыўны бруд.

Подла і ціха, з рызыкай
Нелюдзь курока адцяг...
Стрэл – па законах фізікі,
Смерць – па законах жыцця.

На бітым, асколачным шкле
Не кожны станцуе босым...
А ён бы, напэўна, змог,
Такое, чамусьці, здалося...

Год Іванова

*Народнаму артысту
Беларусі В. К. Іванову*

Нота да ноты, як спова да слова,
Музыка, ў песнях агнём трапячы!
Зноўку мелодыя Іванова
Гэтак пяшчотна у сэрцы гучыць.

Будуць акорды святою замовай
Сэрца з душой за жывое кранаць.
Зноўку мелодыя Іванова
Лучыць з зямлёю роднаю нас.

Валацуга з вясковай дарогі

(жартоўнае)

Як выпраўляўся я ў шлях далёкі,
Зычылі ўсе мне добрай дарогі.
Маці сушыла слёзы хусцінкай:
Добрай дарогі, любы мой сынку.
Любая, родная і трапяткая:
Добрай дарогі, я пачакаю...
Як выпраўляўся я, воз запрагалі,
Сала і бульбы ў дарогу паклалі.
Венчык каўбаскі, яшчэ паляндвіцу,
Трохі пякучае боскай вадзіцы.
Як і мёду паклалі ў ванзэлак,
Вязку цыбулі, вяндліны шматэлак...
Маці ў дарогу перажагнала:
-Яйкі – дацэнт, прафесар – сала.
Мёд і вяндліна самому дэкану...
Будзь, мой сыночак, ва ўсім паслухмяны.
...Любая доўга хусцінкай махала.
Вёска са мной ў БДУ паступала.

Сцяжынка ў жыццё

Шупляк Веры Іванаўне

Высокі ганак, ліпы ў два рады,
Сцяжынка у жыццё накіравана.
Па ёй я крочыць буду праз гады,
А што там у жыцці накіравана?
...Прыціхла школа, выпусціўшы нас,
І мы, нібыта з гнёздаў птушаняты,
Ляцім па свеце, і ў каторы раз
Для нашай класнай – выпускное свята.
Мы застанёмся дзецьмі для яе,
І з сівізною дочкамі, сынамі.
А наш 10 Б, ці не стае
Яго цяпер за школьнымі дзвярамі?
Высокі ганак, ліпы ў два рады,
Сцяжынка стала у жыцці дарогай...
Іду па ёй праз буры, праз гады,
Каб класнай «Дзякуй!»
вымавіць з парога...

Слуцкая лазня

У слуцкай лазні пахне спелым дубам
І маладым бярозавым лістом.
Калі ад пары венікі усчубяць,
З палка, браток, не упадзі пластом.

Тут пахне півам, што свярбіць у роце.
Трашчаць сухія плоткі, шчупакі.
І рояцца ля столікаў у поце,
Расчырванелыя ад пары слуцакі.

Гамонка тут, нібы на Камароўцы,
Пра Польшчу, пра палітыку ў вярхах.
Народнае падсоленае слоўца
Смакуецца на вострых языках.

Пачуеш тут пра бойкі і здарэнні...
Інтым для слуцкай лазні – навіна!
«Яго ў машыне бачыў ... без адзення,
Ды разам з ім была... яна...»

У рогаце – пра Пецьку анекдоты,
У слёзах – успамін франтавікоў.
Тут лечацца хваробы і згрызоты,
Тут пераблытана з нядзеляю субота,
І піва ў куфлях пеніцца наноў.

...У слуцкай лазні пахне спелым дубам,
Духмяністым бярозавым лістом.
Калі ад пары венікі усчубяць,
З палка, браток, не упадзі пластом...

Наваражыла...

Мяне цыганка цягне ўбок,
Агнём вачэй пякучых
І так ласкава: «Галубок,
Наваражу...
дай ручку...»

Убок адводзіць незнарок,
Шчабеча нешта жвава,
Пытае ўсё пра кашалёк:
Заплаціш як, цікава?..

Ты адкажы мне, што баліць?
Якія сушаць мукі?
А кашалёк я, так і быць,
Шпурляю прама ў рукі.

Што пачалося, божа мой,
Цыганка аж спацела.
Круцілася ля рук лісой,
Пра сэрца нешта пела...

Я слухаў ціха, не злаваў,
Ды ўсё-ткі не стрымаўся:
Баліць, дурніца, галава,
Яшчэ не пахмяляўся...

Па грыбы...

Мяне будзіць на золку матуля,
Праганяе загадкаваць сноў:
– Уставай у грыбы, мой сынуля,
Ужо ў поле пагналі кароў.

Злажу, сонны, з мурожнай пярыны,
За дзвярыма туманны сает,
Пахне ў дзедавым садзе малінай,
Дзе нязменна салоўка пяе.

Абуваю гумовыя боты,
Свежасплецены кош – у руку.
І бягом ад надзённых турботаў
Па грыбным верасовым ляску...

Світанак

Плыве ў туман задымленае лета,
Спявае салаўіны вадаспад,
І дзіўны месяц воблакам-берэтам
Уночы спела падае на сад.

Ужо раса кранае ціха травы
І разлучае нечыя сляды...
І ўжо світанак на усю актаву
Бярэ акорд бяссонню маладых.

Цяжкі рок

Раве здзічэла цяжкі рок,
Гітары рвуць душу і душаць...
Быка так проста не раз'юшыш,
Хоць і абломіш палкай рог...

Раве шалёна рок-метал!
І моладзь горада з раёнам
У гэты вэрхал улюбёна,
Дрыжыць і дыхае ўтрапёна,
Нібы ў гарах камнеабвал.

Раве і стогне рок-рака
Надрывам п'янага экстазу...
Дрыжаць падлеткі ўсе разам
У грознай музыкі ў руках.

І душыць
 металічны рок!
Душа мелодыі канае...
А салаўі ў гаях спяваюць,
Да іх ад сэрца – толькі крок...

І ўсё-ткі я мілую гэты свет,
Дзе межы ёсць у злосці і пшчоты,
Дзе ўсё часцей сябе пытаю: «Хто ты?
І дзе твайго быцця сакрэт?»
Калі не госць, чаму тады ўначы
Так вабяць зоркі ціхай таямніцай?
Чаму, калі планета загарыцца,
І сэрца пачынае гулка біцца,
І памяць аніколі не маўчыць?

Зямныя яблыкі

З травы падымага яблык –
Спелы крамяны ранет,
Які быў пупышкай,
Стаў кветкай,
Зваліўся яблыкам...
І так мільёны гадоў...
Падаюць, падаюць яблыкі
На грэшную нашу зямлю...
Каб не забылі зямляне,
Як смачна пахне ранетамі
На грэшнай нашай зямлі.

Не магу уявіць без сцяжынак дарог,
Без дажджу – ручаёў і лужын.
Не ўяўляю кахання без слёз і трывог,
Без шыпоў – сарамлівай ружы.

Не магу уявіць акіяна без рэк,
Без валошак – жытнёвага поля.
Веру я: аніводны ў жыцці чалавек
Без сяброў не ўяўляе застолля.

Кожнага з нас сустракае Зорка,
Калі мы з'яўляемся на свет Божы.
Кожнага з нас праводзіць Свечка,
Калі мы збіраемся ў Вечнасць.
Вось так і жывём мы на гэтай Зямлі:
Паміж Зоркай і Свечкай.

ЗМЕСТ

Зямля адна

***Трэба дзецям сон...

Мой край

Браточкам – беларусам

***Цудоўны край мой...

Землякам

***Беражыце ў жыцці не гадзіннік...

Бярозы

Вялікдзень

***Праламацца б у зоркавы рой...

***Як многа трэба чалавеку...

***Каля вёсачкі маёй мурог...

Настальгія па вёсцы

Суседу

Сябрам

Сказ пра ката

***Бы гарачы бурштын...

Мая радня

Сястры Зіне

Сустрэча

Чаканне

Дабро і зло

Уваскрэшанне

Рэквіем Афгану

Ветэран

Навагодня

Тост пад завіруху

Прызнанне

Прызнанне

Ноч маладзіка

Снег

***Я пльву да цябе, адзіная...

***Светлы дзень ад бялюткага снегу...

Адно слова

Вясна

***Зрываюцца гадзіны...

***Які прамежак часу ...

***Я прасіў: заблудзіся ў душы...

***Хочаш, праспяваю я пра лета...

Матулі

***Мне ты, матуля, і хлеб, і соль...

Маці

***Жоравы плакалі зноў...

Жураўліная зара

***Вярба прыбегла за сяло...

***Самае глыбокае...

***Звініць ваколле гусямі...

***Нахлынула...

***Набіраю гады, як балы...

Было вяселле

Арэлі адзінства

Жонцы

Віншаванне

Жалоба

Другі бок манеты

Залатое вяселле

Алесіна

Калыханка

Калі радкі гавораць

Паэт

З родных вытокаў

Славуты музыка

Такім ён быў

Вяртанне праз вечнасць

Школа стала лёсам
Людзі такога складу
Імгненне выбару
Год Іванова
Валацуга з вясковай дарогі
Сцяжынка ў жыццё
Слуцкая лазня
Наваражыла
Па грыбы
Світанак
Цяжкі рок
***І ўсё-ткі я мілую гэты свет...
Зямныя яблыкі
***Не магу уявіць без сцяжынак дарог...
***Кожнага з нас сустракае Зорка...

Літаратурна-мастацкае выданне

ЦЫБУЛЬСКІ Канстанцін Пятровіч

БАЦЬКОЎСКІ ЗРУБ

Вершы

Рэдактар

Н. І. Мельнічэнка

Дызайн вокладкі

і камп'ютарная вёрстка

Л. У. Гатавіцкая

ГА “Мінскае абласное аддзяленне
Саюза пісьменнікаў Беларусі”.
Пл. Свабоды, 13-1, 220013, г. Мінск.
Тэл./факс: 8(017) 347 08 60.
E-mail: maaspb.m@yandex.by
www.maaspb.by
